

УДК 005.8

Андрашко Юрій Васильович

Викладач кафедри системного аналізу і теорії оптимізації, orcid.org/0000-0003-2306-8377
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», Ужгород

Білощицький Андрій Олександрович

Доктор технічних наук, професор, заступник декана факультету інформаційних технологій,
orcid.org/0000-0001-9548-1959
Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Київ

Кучанський Олександр Юрійович

Кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій, orcid.org/0000-0003-1277-8031
Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

Білощицька Світлана Василівна

Кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій проектування та прикладної математики, orcid.org/0000-0002-0856-5474
Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

Лященко Тамара Олексіївна

Старший викладач кафедри інформаційних технологій, orcid.org/0000-0001-9092-0297
Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

**ОГЛЯД МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

***Анотація.** Оцінювання результатів діяльності науково-педагогічних працівників та вищих навчальних закладів є важливими складовими управління освітніми процесами. В дослідженні розглянуто методи оцінювання науково-педагогічних працівників, які впроваджені в деяких вищих навчальних закладах України. Наведено основні недоліки цих методів та пропозиції щодо їх усунення. Сформульовано основні вимоги щодо розробки нової методики оцінювання. Крім того, в статті розглянуті міжнародні та національні методики оцінювання діяльності вищих навчальних закладів. Проведено аналіз параметрів, що використовуються при побудові національних та міжнародних рейтингів вищих навчальних закладів. Встановлено, що для різних видів вищих навчальних закладів краще застосовувати різні методи оцінювання.*

***Ключові слова:** : оцінювання; рейтинг ВНЗ; науково-педагогічний працівник*

Вступ

Ситуація на ринку освітніх послуг в Україні з кожним роком стає жорсткішою. В умовах конкуренції з боку іноземних вищих навчальних закладів (ВНЗ), яка постійно зростає, та скорочення кількості абітурієнтів на перший план виходять питання ефективного управління освітніми процесами.

Україна є активним учасником світового освітнього процесу. Для підвищення конкурентної привабливості важливим завданням є покращення позицій ВНЗ у міжнародних рейтингах. Це неможливо без знання параметрів, на основі яких вони формуються.

Одним із ключових засобів ефективного управління є контроль результатів діяльності ВНЗ в цілому та його структурних підрозділів. Аналіз

динаміки зміни результатів надає змогу своєчасно реагувати та корегувати деякі аспекти діяльності.

У викладацькому середовищі є викладачі, які активно займаються науково-дослідною та науково-методичною роботою, проте є певна частина тих, які обмежуються лише навчальною роботою. Тому проблема оцінювання продуктивності діяльності науково-педагогічних працівників (НПП) є актуальною.

Слід зазначити, що дослідники головним недоліком традиційних методик оцінювання результатів діяльності НПП вважають їх громіздкість, обтяженість великою кількістю анкет, формул, рейтинг-листів тощо [1]. В роботі [2] вказано, що традиційні методики вже не обслуговують основну діяльність з метою її оптимізації, а самі є окремим видом діяльності. Це часто викликає протиріччя у безпосередніх

виконавців: оцінити роботу за такими методиками часто складніше, ніж виконати саму роботу.

Тому існує потреба в розробці методики, яка б забезпечувала:

- формалізацію кількісного оцінювання роботи НПП за всіма напрямками;
- створення централізованої бази даних для зберігання й обробки показників;
- оптимізацію кількості показників;
- можливість доповнення новими й зміни значущості певних видів діяльності та їхньої результативності;
- рейтингування НПП за певними категоріями: посадою, віком тощо;
- врахування рейтингу НПП при визначенні рейтингу кафедр, факультетів та ВНЗ.

Мета статті

Метою дослідження є:

1. Огляд відомих методів оцінювання результатів діяльності науково-педагогічних працівників;
2. Огляд відомих методів оцінювання результатів діяльності ВНЗ України;
3. Огляд методів оцінювання результатів діяльності структурних підрозділів ВНЗ;
4. Аналіз розглянутих методів, виявлення їх основних недоліків та формування пропозиції щодо шляхів їх усунення.

Виклад основного матеріалу

Оцінювання результатів діяльності науково-педагогічних працівників

Впровадження рейтингової системи оцінювання діяльності НПП передбачено наказом МОН України [3].

Одним із перших вищих навчальних закладів України, який почав у 2009 році розраховувати рейтинг роботи НПП став Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Згідно з положенням [2] рейтинг науково-педагогічного працівника визначається як сума коефіцієнтів виконання основних напрямів роботи: навчальної, методичної, наукової, організаційної та виховної. Загальний обсяг навантаження науково-педагогічних працівників за всіма видами робіт визначається із розрахунку 1548 годин протягом навчального року, з яких 48% припадало на аудиторні заняття, 15% – на методичну роботу, 7% – на організаційну та 5% на виховну роботу і тільки 25% – на науково-дослідницьку роботу. Коефіцієнти виконання певного виду роботи визначаються як відношення суми значень норми часу на виконання певних видів робіт до базового значення напрямку роботи.

Наприклад, коефіцієнт виконання навчальної роботи визначається за формулою:

$$r_{\text{навч}} = \frac{\sum_i t_i}{CT_{\text{навч}}}, \quad (1)$$

де t_i – кількість аудиторних годин із i -ї дисципліни, що забезпечує викладач; $T_{\text{навч}} = 750$ год – базове значення норми навчального навантаження; C – частина штатної посади.

При визначенні рейтингу завідувачів кафедр додатково враховувалось середнє значення рейтингів науково-педагогічних працівників кафедри з коефіцієнтом 0,3.

Результатом запровадження такої системи визначення рейтингу НПП стало: підвищення ефективності та результативності науково-дослідницької та навчальної діяльності, забезпечення змагальності та здорової конкуренції, підвищення мотивації [2].

Згідно з роботою [4] у 2010-2015 рр. кожен ВНЗ України розробив та впровадив власні положення щодо методики оцінювання НПП.

Методика кожного навчального закладу має свої особливості. До прикладу, в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» працівники щороку заповнюють особисті анкети, на основі яких будується рейтинг НПП. Дана анкета містить 92 показники для оцінки науково-методичної, науково-інноваційної та організаційно-виховної роботи, підготовки наукових кадрів і оцінки професійної компетентності та визнання. Кожен вид роботи оцінюється певною кількістю балів згідно з вказівками [5], а підсумковий рейтинг визначається загальною сумою балів.

У Національному аерокосмічному університеті ім. М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» проводять нормування рейтингових оцінок перед їх оприлюдненням за формулою [6]:

$$NR = \frac{P}{MP}, \quad (2)$$

де NR – нормований рейтинг працівника (або кафедри, факультету); P – рейтинг до нормування; MP – медіана рейтингів у даній номінації (аспіранти, асистенти, старші викладачі, молоді викладачі, доценти, професори, завідувачі кафедр, кафедри, факультети).

Для кожної номінації рейтинг розраховується за своєю процедурою. Наприклад, рейтинг штатних НПП, що працюють на повну ставку або більше, визначається за формулами:

$$OP = \min(1548, \frac{I}{C}) + D, \quad (3)$$

$$PK = \min(1548 \cdot C, I) + D, \quad (4)$$

де I – бали за роботи, які входять в індивідуальний план (норма – 1548 годин); D – бали за інші види роботи; C – частка штатної посади; OP – особистий рейтинг НПП; PK – рейтинг НПП, що використовується для оцінки результатів кафедри.

Рейтинг викладачів-сумісників (при $C < 1$) розраховується так:

$$OP = \min(1548, \frac{I}{C}) + D, \quad (5)$$

$$PK = \min(1548 \cdot C, I) + D \cdot C. \quad (6)$$

Рейтинг аспірантів та докторантів розраховується за формулами:

$$PK = \max(\min(100, I), \min(1548, \frac{I}{C}) + D, \quad (7)$$

$$PK = \min(100, I) + D \cdot (1 - C). \quad (8)$$

Рейтинг завідувача кафедри складається з особистого рейтингу, який враховується з коефіцієнтом 0.3, та рейтингу кафедри, який враховується з коефіцієнтом 0.7, і визначається за формулою:

$$P_3 = 0.3 \cdot OP_3 + 0.7 \cdot P_{\text{каф}}, \quad (9)$$

де P_3 – рейтинг завідувача кафедри; OP_3 – особистий рейтинг завідувача кафедри, як працівника університету; $P_{\text{каф}}$ – рейтинг кафедри.

Особливістю методики оцінювання результатів діяльності НПП в Дніпропетровському національному університеті ім. Олеся Гончара є те, що рейтинговий бал науково-педагогічного працівника визначається як сума унормованих балів за його досягнення (виконання завдань) у навчально-методичній, науково-інноваційній, організаційно-виховній роботі та бала за наслідками анкетування студентів [7].

Оцінювання результатів діяльності вищих навчальних закладів

Наразі існує кілька міжнародних методик оцінювання діяльності ВНЗ. Серед них найбільш авторитетними є рейтинг, що визначається за методикою британської консалтингової компанії Quacquarelli Symonds (QS) та Академічний рейтинг університетів світу, складається Інститутом вищої освіти Шанхайського університету Цзяо Тун (Шанхайський рейтинг) [8; 9].

При підрахунку QS рейтингу враховують такі показники:

1. Індекс академічної репутації.
2. Індекс репутації серед роботодавців.
3. Співвідношення чисельності професорсько-викладацького складу та студентів.

4. Індекс цитування наукових статей викладацького складу в наукометричних базах (Scopus) у відношенні до чисельності викладацького складу.

5. Частина іноземних викладачів у відношенні до чисельності викладацького складу (за еквівалентом повної ставки).

6. Частина іноземних студентів відносно чисельності учнів (програми повного циклу навчання).

Співвідношення складових QS зображено на діаграмі (рис. 1).

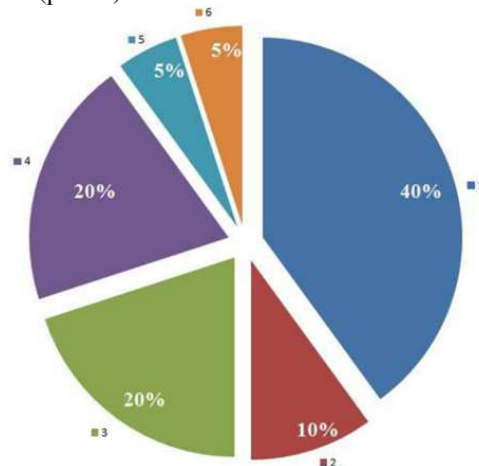

Рисунок 1 – Співвідношення складових QS рейтингу[8]

Шанхайський рейтинг розраховується на основі таких показників:

1. Кількість статей, опублікованих в Nature або Science.
2. Число цитованих публікацій (показник цитованості SCIE – Science Citation Index – Expanded і SSCI – Social Science Citation Index).
3. Число викладачів, які отримали Нобелівську або Філдсівську премії.
4. Число публікацій цитованих у наукових виданнях.
5. Число випускників ВНЗ, які одержали Нобелівську або Філдсівську премію.
6. Співвідношення наведених вище показників до чисельності персоналу ВНЗ.

Співвідношення складових Шанхайського рейтингу зображено на діаграмі (рис. 2).

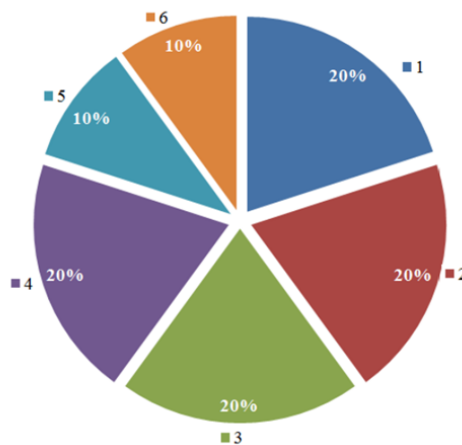

Рисунок 2 – Співвідношення складових Шанхайського рейтингу[8]

Інформаційним освітнім ресурсом «Освіта.ua» [10] складено консолідований рейтинг ВНЗ України 2016 року (рис. 3). Для складання консолідованого рейтингу ВНЗ України використані найбільш авторитетні серед експертів та засобів масової інформації національні та міжнародні рейтинги ВНЗ: "Топ-200 Україна", "Scopus" та "Вебометрикс".

Методика проекту «Топ-200 Україна» [11] базується на використанні даних прямих вимірів та експертних думок. Впродовж існування вона адаптувалася до змін у системі вищої освіти країни, але незмінним базисом методики залишався загальний набір індикаторів для університетів різних типів, що дозволяло порівнювати результати їхньої діяльності. Діяльність ВНЗ оцінюється за допомогою інтегрованого індексу. Цей індекс містить три комплексні складові: індекс якості науково-педагогічного потенціалу, індекс якості навчання, індекс міжнародного визнання. Методику створено відповідно до Берлінських принципів ранжування університетів.

Усього для формування зазначених індексів використовуються 24 показники прямого виміру з сумарною вагою 80%, показник інформаційних ресурсів (якість та функціональна повнота сайтів університетів) – 5% і експертне оцінювання – 15%.

Результати діяльності університетів вибираються з кількох незалежних джерел.

При визначенні індексу міжнародного визнання враховується участь ВНЗ у таких європейських програмах, як: «Горизонт 2020», Seventh Framework Programme, Erasmus+ тощо.

Експертне оцінювання проводиться за такими критеріями: рівень базової, загальноосвітньої підготовки студентів, рівень їхньої фахової підготовки, рівень практичного володіння інформаційними технологіями, затребуваність випускників ВНЗ ринком праці.

Враховуючи рекомендації Лісабонського форуму IREG-8 та гостру потребу України здійснювати високотехнологічний, інноваційний розвиток своєї економіки, у 2015/2016 році було додатково введено критерій «Інноваційна діяльність університетів» [11]. Цей критерій кількісно вимірюється обсягом інвестицій, зроблених приватним, високотехнологічним бізнесом в стартапи університетів.

Зазначимо, що в якості стартапів розглядалися не лише новітні технічні розробки, а й проекти в різних галузях людської діяльності (біологічній, медичній, аграрній, гуманітарній та інших), які ґрунтувалися на новітніх ідеях і мали затребуваність на споживацькому ринку. Отриманий результат включено в індекс якості науково-педагогічного потенціалу.

Результати рейтингу "Scopus" вищих навчальних закладів базуються на показниках бази даних Scopus, що є інструментом для відстеження цитованості наукових статей, які публікуються навчальним закладом або його співробітниками [12].

Станом на квітень 2016 року до бази даних Scopus включено 128 ВНЗ України (рис. 4). У рейтинговій таблиці ВНЗ України ранжуються за індексом Гірша.

Консолідований рейтинг ВНЗ України					
Назва навчального закладу	Місце у загальному рейтингу ↓	ТОП 200 Україна	Вебометрикс	Scopus	Підсумковий бал
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	1	2	1	1	4
Харківським національний університет імені В.Н. Каразіна	2	3	3	2	8
Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"	3	1	2	6	9
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"	4	4	6	9	19
Львівський національний університет імені Івана Франка	5	9	8	3	20

Рисунок 3 – Рейтинг ВНЗ України 2016 [10]

Навчальний заклад	Оцінка якості науково-педагогічного потенціалу Інп	Оцінка якості навчання ІН	Оцінка міжнародного визнання ІМВ	Оцінка інтегрального показника діяльності ВНЗ, ІЗ
Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"	37,1584719	24,2733571	24,38991	85,8217352
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	37,69866054	20,8091084	23,19028	81,6980532
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	19,72389684	14,6311752	15,05826	49,4133336
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"	18,19243329	9,44538221	18,11854	45,7563526
Національний університет "Львівська політехніка"	10,07411838	15,5719037	20,00258	45,6486064

Рисунок 4 – Рейтинг «Топ-200 Україна» [11]

Оцінювання результатів діяльності структурних підрозділів ВНЗ

В більшості ВНЗ України рейтинг кафедр розраховують як відношення суми рейтингів НПП кафедри до кількості штатних викладацьких одиниць за формулою:

$$P_j^{\text{каф}} = \frac{\sum PK_i}{K_j}, \quad (10)$$

де $P_j^{\text{каф}}$ – рейтинг кафедри; PK_i – рейтинг i -го працівника кафедри; K_j – кількість штатних викладацьких одиниць на кафедрі.

Рейтинг факультетів зазвичай розраховують як зважену суму рейтингів кафедр за формулою:

$$P^{\text{фак}} = \frac{\sum P_j^{\text{каф}} K_j}{\sum K_j}. \quad (11)$$

В Донбаській національній академії будівництва і архітектури була запроваджена власна методика оцінювання діяльності кафедри, яка спиралась на досвід російських ВНЗ. Вона надала змогу визначити якісну характеристику всіх сторін діяльності підрозділів ВНЗ та стала підґрунтям для стимулювання розвитку кафедр за основними напрямками діяльності [15; 16].

Аналіз розглянутих методик

Методика Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» має ряд недоліків: єдині критерії оцінки для всіх категорій працівників; суб'єктивна оцінка деяких видів діяльності; відсутність врахування ряду важливих аспектів діяльності НПП, таких як участь у

проектах, здобуття грантів та ін. Також слід враховувати людський фактор при заповненні анкет.

Методика Національного аерокосмічного університету ім. М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» має більш гнучкий підхід щодо оцінювання різних категорій НПП. Дана методика враховує більшу кількість видів діяльності НПП.

Проаналізувавши методики підрахунку рейтингів НПП в різних українських ВНЗ, можна виділити ряд показників, що мають ключову роль: розробка методичного забезпечення; публікація наукових статей; доповіді на конференціях; оформлення патентів; захист дисертаційних робіт; здобуття вченого звання. При розробці нових методик оцінювання НПП вони обов'язково мають бути враховані.

Опитування студентів хоч і містить певну долю суб'єктивізму, проте дає іншу точку зору на якість навчальної складової роботи НПП. Результати опитування можуть розглядатись як один із параметрів оцінювання результатів діяльності НПП.

Всі розглянуті методики містять суттєвий недолік оцінки наукової роботи НПП. А саме: оцінюється кількість або обсяг публікацій, а не їх якість та значущість для наукової спільноти. Найбільш об'єктивним та всебітньо визнаним методом оцінки якості публікації є її цитування [8; 9; 14]. Тому, на думку авторів, доцільним є включення до методу оцінки діяльності НПП показників цитування, зокрема індексу Гірша.

Система, що реалізує нову методику та спрямована на усунення наявних «Методологічні основи створення інформаційного середовища управління науковими дослідженнями структурних одиниць ВНЗ МОН України».

Rank	University Name	Flag
382	V. N. Karazin Kharkiv National University	Ukraine
431-440	Taras Shevchenko National University of Kyiv	Ukraine
551-600	National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"	Ukraine
701+	Vasyl' Stus Donetsk National University	Ukraine
701+	National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"	Ukraine
701+	Sumy State University	Ukraine

Рисунок 5 – ВНЗ України в QS рейтинзі 2016 р. [14]

Аналіз методів оцінки ВНЗ показує, що вони враховують різні показники.

Тільки шість найкращих ВНЗ України представлено в QS рейтинзі (рис. 5), що не дає використовувати його для порівняння всіх ВНЗ. Але методика цілком може застосовуватись і в межах однієї країни. QS рейтинг дає різнопланову оцінку результатів діяльності ВНЗ. Більшість показників, що враховуються під час підрахунку рейтингу є об'єктивними і можуть бути отримані із відповідних відкритих джерел. Деякі показники мають суб'єктивний характер, зокрема, індекси репутації. Для їх отримання необхідне проведення опитування достатньої кількості кваліфікованих експертів, що є нетривіальним завданням. Оцінювання методом побудови QS рейтингу стимулює розвиток відносин між ВНЗ та активну співпрацю у проектах.

На жаль, українські ВНЗ не представлені серед 500 найкращих в Шанхайському рейтинзі 2016 [17]. Шанхайський рейтинг зосереджений на результатах наукової діяльності ВНЗ. До Шанхайського рейтингу потрапляють тільки ВНЗ, випускники яких є лауреатами Нобелівської чи Філдсівської премії. Якщо виключити із розгляду ці пункти, то методика може застосовуватись для оцінки результатів роботи українських ВНЗ. На думку авторів, методику Шанхайського рейтингу краще застосовувати для оцінки дослідницьких навчальних закладів.

Проект «Топ 200 Україна» враховує особливості національних ВНЗ і тому найкраще підходить для оцінки результатів їх діяльності. Відносні позиції провідних ВНЗ України в даному рейтингу збігаються з їх позиціями в міжнародних рейтингах, що свідчить про правильність методики і можливості її застосування.

Кількість показників, що може бути використана для характеристики ВНЗ дуже велика. Однак всю сукупність показників діяльності ВНЗ можна об'єднати в кілька груп: потенціал ВНЗ, показники корисності його праці, показники якості праці, оперативних можливостей та економічної ефективності діяльності. У кожній групі можна виділити ряд ключових показників.

Автоматизація процесу моніторингу та аналізу показників діяльності може значно спростити та підвищити ефективність управління ВНЗ, але накладає ряд додаткових обмежень на доступність параметрів у відкритих джерелах. Авторами було розглянуто понад 200 параметрів та відібрано 83, які будуть використані при побудові нової методики.

Ця методика буде включати підходи відомих методик з урахуванням національних особливостей розвитку освітніх процесів.

Найкраще для автоматизації оцінки підходить наукова складова діяльності ВНЗ та НПП, адже всі дані можна отримати із наукометричних баз даних. Для впровадження методики у процесі розробки перебуває інформаційна система, яка буде отримувати дані із відповідних джерел та проводити оцінку результатів діяльності НПП, ВНЗ та їх структурних підрозділів.

Висновки

У результаті проведених досліджень було визначено:

1. Кожен ВНЗ України розробив власну методику оцінювання результатів діяльності НПП. Кожна з них має свої особливості. Також вони мають ряд спільних недоліків, зокрема, жодна із методик не враховує якість наукових публікацій.

2. Основні міжнародні методи оцінки діяльності ВНЗ враховують різні показники для побудови рейтингів ВНЗ. Знання цих показників надає змогу зосередитись на певних видах роботи для підвищення позиції у відповідному рейтингу. Також визначено, що для різних видів ВНЗ краще застосовувати різні методи оцінювання.

3. Питання оцінювання результатів діяльності структурних підрозділів ВНЗ в Україні розглянуто недостатньо і потребує більш глибокого доопрацювання.

4. Враховуючи недоліки розглянутих методик, є потреба в розробці уніфікованої методики, яка буде базуватись на основі даних незалежних ресурсів від ВНЗ. В дослідженні сформульовано основні вимоги до них.

Список літератури

1. Титов Л.П. Анализ международного опыта оценки деятельности ученых, учреждений науки, приоритетности научных направлений [Текст] / Л.П. Титов, В.А. Филонюк, В.А. Гробунов // Перспективы развития медицинской науки и наукометрия. – 2014. – №1. – С. 21-29.
2. Головенкін. В. П. Визначення рейтингів науково-педагогічних працівників як важель досягнення критеріїв дослідницького університету [Електронний ресурс] / В.П. Головенкін. // Київський політехнік. – 2008, №31. – Режим доступу: <http://kpi.ua/831-5>.
3. Наказ МОН № 948 від 29.10.2007 «Про удосконалення механізмів зовнішнього та внутрішнього оцінювання навчальних досягнень студентів». – Вид. офіц.
4. Методика оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України [Електронний ресурс]. – 38 с. – Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/text/pdf/News/metodyka_text.pdf.
5. Положення №750/01-17 від 28.05.2015 «Про визначення рейтингів науково-педагогічних працівників ДВНЗ «Ужгородський національний університет». – Вид. офіц. – Ужгород, 2015. – 11 с.
6. Положення від 24.12.2015 «Рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів». – Вид. офіц. – Харків, 2015. – 21 с.
7. Положення №10 від 09.04.2015 «Про рейтингове оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара» – Вид. офіц. – Дніпропетровськ, 2015. – 11 с.
8. Бушуєв С.Д. Наукометричні бази: характеристики, можливості і завдання [Текст] / С.Д. Бушуєв, А.О. Білощицький, В.Д. Гогунський // Управління розвитком складних систем. – 2014. – №18. – С. 145-152.
9. Білощицький А.О. Наукометричні бази та індикатори цитування наукових публікацій [Текст] / А.О. Білощицький, В.Д. Гогунський. // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. – 2013, вип. 4(5). – С. 198-203.
10. Консолідований рейтинг вузів України 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/rating/51741/>.
11. Рейтинг вищих навчальних закладів «Топ-200 Україна» – 2015/2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=4757>.
12. Рейтинг університетів за показниками Scopus 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/rating/51053/>.
13. Ranking Web of Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine>.
14. QS World University Rankings® 2016-2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2016>
15. Горохов Є. Оцінка діяльності кафедри в системі менеджменту якості Донбаської національної академії будівництва і архітектури [Електронний ресурс] / Є. Горохов, М. Зайченко, А. Югов // Бібліотека наукових статей. – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/pedagog/106/19819-ocinka-diyalnosti-kafedri-v-sistemi-menedzhmentu-yakosti-donbasko%D1%97-nacionalno%D1%97-akademi%D1%97-budivnictva-i-arxitekturi.html>.
16. Левашов Е.Н. Критерии оценки эффективности деятельности вузов в России [Текст] / Е.Н. Левашов // Символ науки. – 2016. – №2. – С. 170-173
17. Academic Ranking of World Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.shanghairanking.com/ru/>.

Стаття надійшла до редколегії 23.12.2016

Рецензент: д-р техн. наук, проф. С.Д. Бушуєв, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ.

Андрашко Юрий Васильевич

Преподаватель кафедры системного анализа и теории оптимизации, orcid.org/0000-0003-2306-8377
Государственное высшее учебное заведение «Ужгородский национальный университет», Ужгород

Белошицкий Андрей Александрович

Доктор технических наук, профессор, заместитель декана факультета информационных технологий, orcid.org/0000-0001-9548-1959
Киевський національний університет ім. Т. Шевченка, Київ

Кучанский Александр Юрьевич

Кандидат технических наук, доцент кафедры информационных технологий, orcid.org/0000-0003-1277-8031
Киевський національний університет строительства и архитектуры, Київ

Белошицкая Светлана Васильевна

Кандидат технических наук, доцент кафедры информационных технологий проектирования и прикладной математики, orcid.org/0000-0002-0856-5474
Киевський національний університет строительства и архитектуры, Київ

Лященко Тамара Алексеевна

Старший преподаватель кафедры информационных технологий, orcid.org/0000-0001-9092-0297

Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

ОБЗОР МЕТОДОВ ОЦЕНКИ РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ И ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Аннотация. Оценка результатов деятельности научно-педагогических работников и высших учебных заведений являются важными составляющими управления образовательными процессами. В исследовании рассмотрены методы оценки научно-педагогических работников, которые внедрены в некоторых высших учебных заведениях Украины. Приведены основные недостатки этих методов и предложения по их устранению. Сформулированы основные требования по разработке новой методике оценки. Кроме того, в статье рассмотрены международные и национальные методики оценки деятельности высших учебных заведений. Проведен анализ параметров используемых при построении национальных и международных рейтингов высших учебных заведений. Установлено, что для различных видов высших учебных заведений лучше применять различные методы оценивания.

Ключевые слова: оценивания; рейтинг вузов; научно-педагогический работник

Andrashko Yurii

Lecturer of System Analysis and Optimisation Theory Department, orcid.org/0000-0003-2306-8377

State Higher Education Institution «Uzhhorod National University», Uzhhorod

Biloshchytskyi Andrii

DSc (Eng), Professor, Deputy Dean of the Faculty of Information Technology, orcid.org/0000-0001-9548-1959

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

Kuchansky Alexander

PhD(Eng.), assistant professor of Information Technology Department, orcid.org/0000-0003-1277-8031

Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

Biloshchytska Svitlana

Ph.D., assistant professor of information technology designing and applied mathematics, orcid.org/0000-0002-0856-5474

Kyiv National University of Construction and Architecture, Kiev

Lyashchenko Tamara

Senior Lecturer of the Department of Information Technology, orcid.org/0000-0001-9092-0297,

Kyiv National University of Construction and Architecture, Kiev

PERFORMANCE EVALUATION OF TEACHING STAFF AND UNIVERSITIES OVERVIEW

Abstract. Performance evaluation of teaching staff and universities are important components of management of educational processes. The study examined the evaluation methods of teaching staff that are embedded in some universities of Ukraine. The basic disadvantages of these methods and suggestions for their elimination were underlined. The basic requirements for the development of new methods of evaluation were proposed. In addition, the article discusses the international and national methods of assessment of higher education institutions. The analysis of parameters used in the construction of national and international rankings of higher education institutions was done. It was found that for different types of higher education institutions better to use different evaluation methods.

Keywords: evaluation; universities rating; teaching staff

References

1. Titov, L., Filoniuk, V., Gorbunov, V. (2014). Analysis of international experience in the evaluation of scientists, scientific institutions, research priorities. Prospects of development of science and scientometrics, 1, 21-29.
2. Holovenkin, V. (2010). Ranking teaching staff as a lever achievement criteria research university. Kyiv Polytechnic, 31. <http://kpi.ua/831-5>.
3. Order of MES from 29.10.2007 № 948 "On improvement of mechanisms of internal and external evaluation of educational achievements of students".
4. Method of evaluating the effectiveness of the scientific institutions of the National Academy of Sciences of Ukraine. 38 p. http://www.nas.gov.ua/text/pdf/News/metodyka_text.pdf.
5. Regulation №750 / 01-17 of 05.28.2015 "On the ranking of teaching staff SHEE" Uzhhorod National University "".
6. Regulation of 24.12.2015 "Rating evaluation of teaching staff, departments and faculties."
7. Regulation №10 from 04.09.2015 "On the rating assessment of professional teaching staff Oles Honchar Dnipropetrovsk National University"
8. Bushuyev, S., Biloshchytskyi, A., Gohunskyi, V. (2014). Scientometric database: characteristics, opportunities and challenges. Management of development of complex systems, 18, 145-152

9. Biloshchytskyi, A., Gohunskyi, V. (2013). *Scientometric indicators and citation database of scientific. Information technology in education, science and production*, 4 (5), 198-203.
 10. *Consolidated ranking universities in Ukraine in 2016* (2016) <http://osvita.ua/vnz/rating/51741/>.
 11. *Rating of higher educational institutions "Top 200 Ukraine"* (2016). <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=4757>.
 12. *Rating universities in terms of Scopus 2016*. (2016). <http://osvita.ua/vnz/rating/51053/>.
 13. *Ranking Web of Universities*. (2016) <http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine>.
 14. *QS World Ratings*. (2016). <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2016>
 15. Horokhov, Ye., Zaichenko, M., Yugov, A. *Evaluation of the department in the quality management system Donbas National Academies of Engineering and Architecture*. <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/106/19819-ocinka-diyalnosti-kafedri-v-sistemi-menedzhmentu-yakosti-donbasko%D1%97-nacionalno%D1%97-akademi%D1%97-budivnictva-i-arxitekturi.html>.
 16. Levashov, E. (2016). *Criteria for assessing the effectiveness of higher education institutions in Russia*. *Science symbol*, 2, 170-173.
 17. *Academic Ranking of World Universities*. (2016). <http://www.shanghairanking.com/ru/>.
-

Посилання на публікацію

- APA *Andrashko, Yurii, Biloshchytskyi, Andrii, Kuchansky, Alexander, Biloshchytska, Svitlana & Lyashchenko, Tamara. (2017). Performance evaluation of teaching staff and universities overview. Management of Development of Complex Systems, 29, 151 – 159.*
- ГОСТ *Андрашко Ю.В. Обзор методів оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників та вищих навчальних закладів [Текст] / Ю. В. Андрашко, А. О. Білоцицький, О. Ю. Кучанський, С.В. Білоцицька, Т.О. Лященко // Управління розвитком складних систем. – 2017. – № 29. – С. 151 – 159.*